

1919

zhaja v Gorici vsak
četrtak opoldne.
Velja do konca leta
L. 1.
Posamezna številke se
dobivajo v raznih go-
riških trafikah in trgo-
vinah po 15 stot.

GORIŠKA STRAŽA

Naročnina naj se pošilja
na upravnništvo Gori-
ške Straže v Gorici
ulica Veturini 9, dopisi
pa na uradništvo ravno-
tam. Oglasi se računajo v
širini enega stolpca 1
cm visokosti za enkrat
50 st., za večkrat po
dogovoru. Rokopisi se
ne vračajo.

Po trinajstih mesecih.

Minulo je že trinajst mesecev, odkar sta premirji, sklenjeni med entento in osrednjima državama, zaključili to največje prelivanje krvi, kar ga je oživel svet. Osoda je določila v prid tistim, ki so obljubovali novo dobo na podlagi narodne pravičnosti, na podlagi trajnega miru med narodi in državami po načelu: vsakemu, kar mu gre. Kdo se ne spominja, kako se je vse oddahnilo, v tistih časih, ko smo še smatrali za golo resnico vse krasne besede, s katerimi se je obljubovala popolna preustrojitev sveta? Z nestrpnostjo smo pričakovali, da se novodobni apostoli zberó v Parizu in udeležijo tiste mameče programe, za katere so se bajé borili. Kajti vse je bilo prepričano: sedaj se bodo obljube izpolnile.

Že tisto prvo čakanje je bilo dolgo. Teden je minul za tednom, videlo se je, da se rešiteljem sveta nič kaj ne mudi. In ko so se končno vendarle sešli in sedli za zeleno mizo, smo se zopet oddahnili, misleč: no, sedaj pojde: začetek je glavni del konca. In res je šlo, kakor gre tudi polž, ki tudi gre, žalibog pa le po polževo.

Sedaj, po dolgih mesecih čakanja pa prihajajo poročila, da bo mirovne konference kmalu konec; hudobneži poročajo, da umira. Najbrže ne bo dolgo, da bomo nekega lepega jutra čitali v dnevnikih vest, da so gospoda diplomati pospravili svoje kovčege in posedli v vlake, namenjene v njihovo domovino. Tedaj se oddahnemo v tretje in zazdihnemo: Hvala Bogu, da je konec.

Kajti, ako pogledamo po svetu, sedaj po trinajstih mesecih posvetovanja, nas more obiti žalost, videč, kako je ta ljubi svet preustrojen. Imamo sicer na papirju tri mirovne pogodbe, krasno tiskane in vezane, lepo razdeljene v poglavja in članke, katerih je ogromno število. Izven teh mirovnih pogodb pa ni rešeno niti eno vprašanje, tudi najbolj pereče ne. --- Vsepovsod sama zmešnjava, bodisi na gospodarskem ali na političnem polju.

Finančniki vseh držav, zmagovitih in premaganih, si belijo glave, kako bi uredili valuto, to je, pripomogli papirnatemu denarju ki izgublja od dne do dne bolj na vrednosti, zopet do veljave. Vse s strahom proučuje borzna poročila in zasleduje, koliko je zopet padla lira v Curihu, kako visoko stoji v Milanu. Kujejo načrte na načrte, pravega izhoda iz zagate pa ne najde nikdo. Kljub vsem lepim načrtom pada denar od dne do dne, pa najsibo to avstrijska krona, ki velja danes približno toliko, kolikor pred vojno -- trije vinariji, ali pa francoski frank, ki bo kmalu ob polovico svoje vrednosti. In frank je denar države, ki je bila pred vojno najbolj bogata!

Italija je zahtevala na pariški konferenci, da se finančno vprašanje, zlasti glede vojnih dolgov, reši sporazumno med vojskujočimi se državami po skupnem načrtu. Seveda je propadla s to zahtevo, ker zavezniki, ki so radodarni na tuj račun, postanejo bolj trdi, ako bi morali sami kaj žrtvovati in ne zljubi se jim prav nič, prispevati Italiji k plačilu njenih dolgov. Tako bo imela rešiti to kočljivo vprašanje vsaka država sama za se. Ponokod bodo morali državljani

Pri vipavcu.

»Dolgost življenja našega je kratka«, je pel že Prešeren in ni pel napačno. Z ugotovitvijo tega dejstva pa ni zadovoljil vseh svojih poslušalcev. Ali bi se ne dala podaljšati ta kratka dolgost našega življenja? so se vprašali nekateri in stali takoj pred novim problemom. Posebno sedaj, ko nas je osleparila svetovna vojna za celih pet let, dobo skrbi, strahote, krvi in lakote pač ni smatrati kot življenje, bi radi vrnili razni zdravniki, filozofi in juristi človeštvu izgubljena leta, seveda vsak po svoji lastni metodi. --- Problem, kako podaljšati življenje, je torej rešen in Prešerna bi prisilili, če bi še živel, njegovi kritikj sami k popravi prej omenjenega verza, ki bi se moral sedaj glasiti: »Kratkost življenja našega je dolga«, če prav bi moral iti v tem slučaju Prešeren na Rusko po edino rimo na besedico: dolga in to je Volga.

Naj navedemo tu nekaj načinov!
Ruski učenjak, dr. Sergij Voronov; ravnatelj fiziološkega laboratorija pri francoskem kolegiju, je presenetil kirurški kongres, ki se je vršil dne 7. okt. v Parizu z izjavo, da se mu je posrečilo -- cepljenje proti starosti. Poročal je, da je poskušal najprej cepljenje pri starih kozlih in ovnih in ker je imel pri teh popolne uspehe, je poskušal pri ljudeh. S cepilom, katero mu bodo dobavljale epice in bolniki, bo cepil stare ljudi, ki pridobijo takoj izgubljene telesne moči in mladost. Vsi listi se bavijo sedaj s tem problemom. Uprimo tudi mi pogled v bodočnost, da si predočimo oni veliki preobrat, ki bo sledil temu izumu! Stari oče in stara mati zapustita družino, iz ob-

žrtvovati del svojega premoženja za plačilo državnih dolgov, -- so pa tudi države, kjer so dolgovi previsoki, da bi jih sploh mogli plačati in tam bomo doživeli rešitev druge vrste -- polom.

Kako globoko so razorane gospodarske razmere vseh držav, dokazujejo štrajki, katerih je polno po celem svetu. Komaj je končan eden, že izbruhne drugi, nekateri naravnost ogromni, kjer stankajo stotisoči delavcev, kakor je n. pr. rudarski štrajk v Angliji itd. Ti socialni potresi dokazujejo, da so vsa narodna gospodarstva resno bolna. Preveliki naporj tekom vojne so oslabili narodna telesa, da ne zadostajo več potrebam vseh slojev; najbolj prizadeti odpovedujejo svoje sodelovanje na veliko skrb državljanov, ki iščejo lekov, a jih ne najdejo. Da je ob takem položaju lahka radikalnim strujam propaganda za njihove cilje, je razumljivo, zlasti pri bolj živahnih narodih, kakor so Italijani. Kakor znano, so dosegli v Italiji pri ravnokar minolih državnozbornih volitvah socialisti veliko zmago. Ako se pomisli, da je italijanska socialistična stranka pristopila tretji internacionali, t. j. se proglasila za boljševidno, nam postane očiten pomen te zveze. Tudi na Francoskem je socializem napredoval. Dasi so bili socialisti poraženi pri volitvah, je vendar število njihovih glasov narastlo.

Tako vidimo vse države, zmagovalke in premaganke v zagati, iz katere iščejo izhoda. Gospodarske in socialne posledice svetovne vojne bomo britko občutili še dolgo let. Sedaj postaja vsak dan bolj očitno, da je bila ta vojna v resnici največja šiba za človeštvo, ki bo tepla ne samo sedanjim, temveč gotovo tudi še prihodnjim rod. Gotovo pa je tudi, da bi bilo pošteno in pravično, ako bi narodi skupno nosili bremena vojne, katero smo skupno bojevali. Ti načrti so se ponesrečili ob sebičnosti močnejših, ki nočejo pomagati slabjšim.

Sicer pa, kaj bi očitali mirovni konferenci, da ni razvozljala težkega in zamotanega finančnega in gospodarskega vozla, ko se ji ni posrečilo rešiti ni manj kočljivih vprašanj, kakor so meje med posameznimi državami. Kljub mirovni pogodbi se Nemčija in Poljska še vedno prepirata za meje. Romunska sila v Banat, do katerega nima pravice in najnujnejše vprašanje, katero zadevuje tudi nas, to je jadransko, je danes še ravnokar zamotano, kakor je bilo pred šestimi meseci, ko je izšel Wilsonov proglas. D'Annunzio, ki je že 20. septembra, zasedel Reko, morda prav nič ne misli na to, da bi zapustil mesto, nasprotno, zasedel je tudi še Zader, kljub pariški konferenci in njenim sklepom kajti tudi to vemo danes, česar pred šestimi meseci nismo vedeli: Njeni sklepi so le za tiste, ki jih hočejo ubogati. Kdor pa se ne ozira na ukaze in note iz Pariza, se mu ni treba bati posledic, ako ni slučajno navezan na ameriška živila. Že pol leta je, kar dobiva Romunija note od mirovne konference za izpraznitev Ogrske, in za povračilo tega, kar je pokradla tekom okupacije, a ona mirno sedi tam in se zmeni za note in ukaze kolikor za lanski sneg.

To je slika, katero nam podaja sedanja Evropa po trinajstih mesecih pariških posvetovanj.

Činskih zastopov se umaknejo starešine in sokolska društva izgube svojega starosta. Staroverci se izpreobrnejo brez misijonov. Vse, kar je staro, se pomladi in si podaljša na ta način življenje.

Angleški filozof in profesor, Cannon Langbridge, je nabiral ves čas vojne gradivo za svoj spis, ki naj pouči človeštvo, kako si lahko podaljša življenje. Kakor hitro je doznal za takega stoletnega starčka, takoj mu je poslal v izpolnitev obrazec s tremi vprašanji: koliko sem star, kako sem živél, čemu pripisujem svojo izvanredno starost. Odgovore iz celega sveta je nabiral in že skoraj obupaval, tako so si nasprotovale različni odgovori. Ta je bil dobrovoljen pijanček, drugi fanatičen antialkoholik, ta strasten vegetarijanec, drugi se je zagrizel samo v mesnate jedi, ta je hodil po švedskem mrazu napol nag, drugi je nosil pod pekočim afrikanskim solncem volneno perilo in površnik. In vsi ti so dočakali zelo visoko starost. Neki Hawkins iz Arkansasa, 110 letni starček, je pripisoval svojo starost edino le dejstvu, da je umrl že pred 60 leti. Radi umora je bil namreč tak čas obsojen na smrt. Rabelj je opravil svojo dolžnost in izročil, ko je zdravnik ugotovil smrt, truplo sorodnikom, ki so se zelo začudili, ko jim je začel uradno mrtvim proglašeni obešenec zopet živeti. Pisatelj Langbridge sam odsvetuje v svojem spisu, posnemati ta slučaj, če tudi je popolnoma uveren o resnici, da ne more nihče dvakrat umreti. Do končnege zaključka, ki bodi tudi smernica vsem onim, ki hočejo postati stari, je prišel pisatelj s temi navodili: Živi, kakor hočeš, samo imej trdno zaupanje, da je to edino prava pot do starosti. Ne jezi se, če sije solnce in bodi vesel, ko dežuje! Nič naj te ne vznemirja! ---

Predujmi (posojila) na državno odškodnino vojnih škod.

Kakor znano, bo država še-le pozneje mogla sprejemati in reševati prošnje za povračilo vojnih škod. Da pa se omogoči tudi onim, ki nimajo lastnih sredstev, da pričnejo vsaj z najnujnejšimi popravami in nabavami, zato se je ustanovil s sedežem v Benetkah poseben Kreditni zavod za zopetno vstajenje Benečij (Istituto Federale di Credito per il Risorgimento delle Venezie). Ta zavod dovoljuje predujme (posojila) na obljubljeno državno odškodnino vojnih škod že tekom ugotavljanja in likvidiranja odškodnine od strani države. Zavod dovoljuje predujme in posojila tudi korporacijam, podjetjem in tudi zasebnikom, ki se bavijo z deli vspostavitve ali izkoriščanja zemljišč v oblikah, ki jih določajo zakoni o agrarnem kreditu.

Kaj nudi ta zvezni kreditni zavod?

V mejah štatuta in splošnega pravilnika tega zavoda more vsak poškodovanec -- zasebnik, družba, ustanova ali korporacija v Julijski in Tridentski Benečiji -- doseči:

- predujme z letnim 3%tnim obrestovanjem na menico, koleka prosto, ki se obnavlja do končne likvidacije odškodnine;
- financiranje obnovitvenih podjetij ali zadrug poškodovancev, ustanovljenih za popravo vojnih škod;
- posojila za vspostavitve in razvoj kmetij, obrtnih in trgovskih podjetij, ki jih je vojna porušila ali kakorsikoli motila.

Kako in kje deluje ta zvezni kreditni zavod?

Zvezni zavod (Istituto federale) deluje potom pridruženih zavodov in njihovih podružnic, ki poslujejo kakor njegova zastopstva ali agencije. V Gorici posluje kakor zavodova agencija **Deželni hipotečni zavod**, Corso V. E. III. št. 74, pri katerem je treba vlagati prošnje.

Tiskovine za prošnje in priloge se dobivajo pri **Deželnem pomožnem uradu** za vojni poškodovane v Gorici, Piazza Duomo št. 8, zraven stolne cerkve. Tam se dajajo tudi ustna pojasnila.

Za škode na nepremičninah se more dovoliti predujem v razmerju z zneskom zahtevane odškodnine in sicer:

za stanovanjske stavbe in zemljišča 50%, za obrtniške stavbe 45% -- za škode na premičninah 40%.

V smislu zavodovih pravil se morejo predpisati tudi pogoji za uporabo predujma.

Proti vknjižbi na zemljišča ali proti poročtvu dobrih porokov je mogoče dovoliti tudi višji predujem nad gorenje odstotke, a tudi brez vknjižbe in poročstva, ako prosilec nudi polno gotovost načina uporabe.

Posel se izvrši v menični obliki in popolnoma kolekov prosto.

Za predujem je treba plačevati znižane obresti po 3% na leto. Za povračilo predujma, si pridrži zavod posojeni znesek, ko bo izplačana odškodnina.

Reci pri potresu na Japonskem: bolje nekaj kakor nič, pri novi vojni napovedi: še se bo verižilo in pri kugi v Carigradu: Turek šklil čez mejo! Ne dolgočasni se nikdar, ker starost je dolgočas v kqsteh!

Bivši predsednik Zjedinenih Držav, Taft, je pa ubral druga pota. Ustanovil je društvo aspirantov na visoko starost. Vsak član plača letno 15 dolarjev članarine. Včlanjeni zdravniki-strokovnjaki ga temeljito preiščejo in zapišejo izvid na njegovo polo. Na podlagi te pole dobi vsak nasvete, katerih se mora strogo držati. Dosedaj (društvo je staro komaj tri tedne) se ponaha, če smemo verjeti ameriškim listom, Taft z zelo lepimi uspehi.

Tako smo seznanili naše ljudstvo s tremi načini, kako dočakati visoko starost. Prvi, ruski način: cepljenje proti starosti bi bil zelo sigurn in koristen. Toda, kar je koristno, pride tako pozno k nam, da ne čakamo tako z lepa tega trenutka. Drugi, angleški način ni za naše kraje. Če se tudi strogo ravnaš po vseh drugih Langbridge-jevih navodilih, ko je dež, se moraš utepiti pri prehodu čez ulico v počestrem blatu in v cvetu svoje mladosti. Pred zadnjim, ameriškim načinom pa naravnost svarimo naše ljudi. Kaj ti pomagajo najboljša izpričevala naših zdravnikov in njihovih nasveti, ko stopiš od zadnjega strokovnjaka, ki ti je zagotovil s častno besedo še 70 let življenja, na ulico, pridivja avtomobil, vrže te na tla in ti si prišel ob društveno članarino in ob življenje. Skraj edino in pristno domače sredstvo, priporočljivo za naše kraje, je mirno in potrpežljivo čakati na konec pariške konference. Le v tem slučaju postanejo stari, kar pa je že četrti, »vipavski« način.

Listnica uredništva. Pevski zbor v Sv. Križu. Vabilo h Miklavževi veselici smo prejeli šele 6. t. m., potem ko je bil list že izšel. Torej prepozno.

TEDENSKI KOLEDAR.
DECEMBER.

14. Nedelja, 3. adventna, Spiridijon;
15. ponedeljek, Jernej, Kristina;
16. torek, Evzebij, Adela;
17. sreda, † Kvatre, Lazar, Berta;
18. četrtek, Gracijan;
19. petek, † Kvatre, Nemezij, Favsta;
20. sobota, † Kvatre, Liberat.

Izdaja konsorcij „Goriške Straže“.
Odgovorni urednik: Josip Vimpolšek.
Tiska „Narodna Tiskarna“ v Gorici.

Knjigarna Kat. Tisk. Društva
Gorica, Montova hiša.

Zaloga na drobno in na debelo:

Pisarniških in šolskih potrebščin,
Cigaretni papir,
Svalčice za cigarete,
Razglednice, Pisemski papir,
Podobe v okvirjih in brez okvirjev,
Rožni venci, svetinje itd.
Slovenske leposlovne knjige.
Dr. Valjavec, Italjansko slovenski slovar in
Iskravec, Slovensko-italjanski slovar.
Kleinmayer pl. Ferdo: Priročna slovnica
italijanskega jezika.
Slovenski koledar,
Vedež, } za leto 1920.
Žepni koledar,

Kuharico,

veščo vseh hišnih del sprejme takoj družina v Trstu
proti dobri mesečni plači. — Več se poizve v Kapu-
cinski ulici v Gorici števil. 11.

Lepa prilika.

Proda se takoj hiša z dvema vrtoma na lepem kraju,
deset minut iz mesta, pod zelo ugodnimi pogoji. —
Pojasnila daje uprava »Gor. Straže«.

Štev. 27|19.

RAZPIS SLUŽBE.

Pri tukajšnji okrajni bolniški blagajni je razpisana
služba uradnika I. razreda. — Morebitna pojasnila
službenih pogojev se dobé pri vodstvu blagajne, ka-
teremu je predložiti tozadevne prošnje do 20. dec. t. l.

Za načelstvo okrajne bolniške blagajne
v Gorici, 5. decembra 1919.

Predsednik: G. POVODNICH, 1 r.

DEKLE 14—18 let staro, — — —
za hišna dela,

sprejme slovenska družina v mestu. Naslov pove
upravištvu „Gor. Straže“.

P. T. občinstvu se priporoča za popravo dvo-
koles, šivalnih strojev, automatov in podobna dela

ALOJZIJ CARBOL
mehank.

v Klavžah št. 61 tik ob železniški postaji,
Podmelec.

Fotograf A. JERKIČ

TRST, ul. ROMA 24,
GORICA, Corso VERDI 36
na dvorišču

Nova zaloga

vina, vermoutha, marsale ter več vrst žganja.

Josip Kranich in Evg. Namar
Via S. Antonio 2 (poleg Korna) v Gorici.

BRIVNICA

LUDVIK COTER, Gorica, Piazza Grande, Plo. 17
se priporoča slavnemu občinstvu.

Gostilna P. Kamenšček

se priporoča sl. občinstvu

PIAZZA CORNO ŠT. 7

Anton Breščak

velika trgovina s pohištvo vseh vrst
Gorica, Via Carducci 14

Občeznana

ZALOGA

istrskega, vipavskega, briskega, ita-
lijanskega in dalmatinskega

vina

in vsakovrstnega žganja,
(tudi na drobno), vermoutha,
marsale itd.

na debelo.

CENE BREZ KONKURENCE.

Brata Abuja, Gorica,
Via S. Antonio 4 (poleg Korna).

Knjigarna Kat. Tisk. Društva

Gorica (Montova hiša)

ima v zalogi

Hči Brezmadežne.
Dekliški družbeni molitvenik v platno vezan rudeča
obreza cena L 3'50.

Dušni vodnik
molitvena knjiga za bogoljubne odraščene ljudi, ka-
teri želé v duhu Boga častiti v platno vezan (s veli-
kimi črkami) L 3'50.

Marija Kraljica src.
Nauk blaženega Grinjona Montforskega o pravi po-
božnosti do Matere božje, cena v platno vezan L 3'--.

Apostolski molitvenik v platno vezan L 2'--.

Dr. G. Pečjakov Šolski molitvenik,
cena v platno vezan L 3'--.

Večna molitev
pred Jezusom v zakramentu ljubezni cena v platno
vezan L 6'--.

Veliki katekizem cena L 2'--.

Krščanski nauk za prvence cena L 1'50.

Volc, Kratke zgodbe svetega pisma, stare in nove
zaveze, cena L 1'--.

Zaloga šip, porcelanastega in steklenega blaga
okvirjev za podobe in zrcala

Anton Koren,
Gorica, Via Carducci 4

Miha Kozman, Gorica

27 Via Rastello 27

Bogata zaloga kmetijskih, lesnih — kakor
tudi zaloga hišnih in kuhinjskih potreb-
ščin. Velika izbira krogelj za balincanje,
— steklenih izdelkov in ilnatih posod. —

Glavni zastop za goriško, zavaro-
valne družbe proti požaru in strelji

„LA FRANCE“

ustanovljena v Parizu 1837.

— — in edina zaloga — —

KMETIŠKIH STROJEV

: **R. BREZIGAR:**

Gorica, Via Carducci 19 (v dvorišču).

PETER GRUDEN

Gorica - Piazza Grande 6 - Gorica
Priporoča svojo zalogo najboljših vin in mešanega
blaga. Postrežba točna in solidna. Po okolici
tudi na dom.

A. DRUFOVKA

Via Rastello št. 3.

Zaloga usnja in prodajalna čevljarjskih potreb-
ščin na debelo in drobno. Priporoča se slav-
nemu občinstvu za obilno udeležbo.

Andrej Golja

Gorica — Piazza Grande 22
Prodajalna stekla, potrebščin za kuhinjo. Velika
zaloga rešet, škafov, kadij in raznovrstne
suhe robe.

O. Bruggnaller

Gorica, Via Monache 5.

Velika izbira rakev, umetnih ven-
cev in drugih pogrebnih potreb-
ščin. — Delo domače — cene zmer-
ne. Naročila se izvršujejo točno.

Potrji globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da se je
naš nepozabni soprog in dobri oče gosp.

Peter Kokošar,

trgovec in poštar v Podmelcu,

po daljši mučni bolezni in po prejemu sv. zakramentov dne 6. decembra t. l. ob 4. uri
popoldne preselil v boljšo večnost. — Pogreb predragega pokojnika se je vršil dne 9. t. m.
ob 9. uri zjutraj. — Vsem, kateri so nam ob tem prekrutem udarcu izrazili na katerikoli način
svoje sožalje in vsem, ki so počastili spomin na nezabnega pokojnika z udeležbo pri po-
grebu, izrekamo svojo najiskrenejšo zahvalo.
PODMELEC, 9. decembra 1919.

Katarina, soproga.

Ivan, Ciril (odsoten), Hinko, Danica, otroci.

Tovarna za bombaževino v Trobaso-Intra
(LAGO MAGGIORE).

CENTRALNA ZALOGA: Milan Podružnice: Torin, Trst, Reka, Trident, Bombay, Smirna.

Zaloga na debelo v Gorici, zastopana po gosp. **ARTUR-JU BONESCHI,**
se je preložila iz ulice Via Teatro št. 6 v isto ulico na št. 12 (znotraj, v bivše poštne prostore).